

JOANNA MIELCZAREK*

WSPÓŁCZESNE ODMIANY MÓWIONE JĘZYKA CZESKIEGO I JĘZYKA POLSKIEGO

THE VARIETIES OF THE CONTEMPORARY SPOKEN CZECH AND SPOKEN POLISH LANGUAGE

Abstract

This paper concerns the variants of the contemporary spoken Czech language and also spoken Polish language. The authoress describes the situation of the spoken variant of the Czech language, so called "obecná čeština" (colloquial speech) between others language's varieties.

Keywords: spoken language, colloquial speech, the variety of the language

Słowa kluczowe: język mówiony, język potoczny, odmiana języka

Niniejszy szkic przedstawia krótko współczesną sytuację językową w Czechach – sytuacja współczesnej polszczyzny będzie tu raczej traktowana jako porównawcze tło, kontekst dla ewentualnych uogólniających wniosków. Także zagadnienia związane z mówionymi odmianami języka czeskiego ukazane są głównie jako problematyka toczącej się od kilku dziesięcioleci dyskusji na temat ich kształtu i funkcjonowania.

Specyfika czeskiej sytuacji językowej wynika w dużej mierze ze względów w stosunku do języka zewnętrznych, historycznych i społecznych. Po klęsce antyhabsburskiego powstania czeskiej szlachty w 1620 r. czeskie elity uległy rozproszeniu – ich przedstawiciele emigrowali lub zmienili wyznanie; z czasem ich potomkowie zaczęli posługiwać się językiem niemieckim jako panującym we wszystkich państwach należących do Habsburgów. Język czeski na przestrzeni XVII i XVIII w. został usunięty z funkcji języka narodowego, a więc z obszarów nauki, wyższej administracji; posługiwano się nim przede wszystkim w kontaktach prywatnych, na prowincji, wśród niewykształconych warstw społeczeństwa. Brak powszechnie używanej odmiany mówionej języka czeskiego, opartej na normie

* Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Instytut Filologii Słowiańskiej.

języka literackiego, dał się zauważyć w początkach XIX w., kiedy działacze kulturalni czeskiego odrodzenia narodowego podjęli udaną próbę restytuowania języka czeskiego jako języka narodowego – używanego w literaturze i w codziennych kontaktach ludzi wykształconych [Bělič, Havránek, Jedlička, 1961; 1962]. Problemem było właśnie dostosowanie uzusu mówionego – podległego w dwusetletnim okresie braku państwowej i kulturalnej samodzielności wpływom pierwiastków gwarowych, regionalnych – do nowo stanowionej normy pisanej, opartej, z konieczności, na kodyfikacji czerpanej z XVI-wiecznych tekstów okresu humanistycznego, normy w oczywisty sposób archaicznej dla XIX-wiecznych użytkowników. Konieczność odwołania się do normy XVI-wiecznej wynikała z tego, że uzus XVII- i XVIII-wieczny był chwiejny, pod względem stylistycznym ubogi i jako taki nie odpowiadał wymaganiom kształtującej się w początkach XIX w. świadomej narodowo społeczności użytkowników czeszczyzny [Doležel, 1993; Havránek, 1963; Szczepańska, 2004].

W takiej sytuacji istotnym zagadnieniem dla czeskiej myśli językoznawczej oraz praktyki językowej stało się funkcjonowanie języka mówionego. W XX w., zwłaszcza zaś w okresie po drugiej wojnie światowej, uwagę badaczy przyciągała tzw. „obecna čeština” – rozpowszechniona we wszystkich warstwach społecznych i na większości czeskiego obszaru językowego mówiona odmiana języka, zawierająca elementy gwar środkowoczeskich, jak np. protetyczne *v-* przed nagłosowym *o-*, zwężenie *é > í* (przede wszystkim w rdzeniu wyrazów, w końcówkach wyrazów cecha ta miała zawsze większy zasięg niż wyłącznie środkowoczeski i często była traktowana jako nienacechowana pod względem terytorialnym i socjalnym [por. Szczepańska, 2004, *passim*]), redukcje grup spółgłoskowych (np. *japko* zamiast ogólnoczeskiego *jablko*) lub pewne zjawiska fleksyjne (np. pochodząca z liczby podwójnej końcówka narzędnika liczby mnogiej *-ama*, stosowana u rzeczowników innych niż *oko*, *ucho*, *ruka*, *noha*), czy też dyftongizacja *ej < í* (*y*).

Sama nazwa „obecna čeština”, stosowana w czeskim brzmieniu także przez polskich językoznawców, wymaga w związku z tym komentarza. Polska literatura przedmiotu nie dysponuje terminem odpowiadającym dokładnie czeskiemu określeniu „obecna čeština”. Istniejące w języku polskim odpowiedniki czeskiego terminu są albo bardzo rozbudowane, jak np. „czeski język potoczny nieliteracki” [Balowska, 2006], albo też nie oddają wszystkich odcieni znaczeniowych terminu oryginalnego i wobec tego wymagają w polskim tekście uściślającego komentarza – jak termin „czeski język potoczny”, porównywany np. z niemieckim „die Umgangssprache” [Siatkowski, 1986; Orłoś, 1992]. Jak widać, trudno w języku polskim zwięźle oddać istnienie odmiany mówionej w zasadzie ogólnej (z pewnymi wyjątkami, o których będzie jeszcze mowa), ale zawierającej istotne elementy pochodzące z regionalnego dialektu (czy też raczej grupy dialektów). Ponieważ polskim bohemistom nie udało się ujednoczyć stanowisk w sprawie stosowania

polskiego odpowiednika terminu „obecná čeština”, powszechnie stosuje się w polskiej literaturze przedmiotu termin czeski [Szczepańska, 2004] (jedyną niewygodą w jego stosowaniu wydaje się hybrydyczność pisowni przy pewnym koniecznym dostosowaniu jej do polskich zasad fleksyjnych; co do tego jednak, jak się zdaje, istnieje właśnie zgoda wśród polskich językoznawców).

W drugiej połowie XIX w. „obecná čeština” rozpowszechniła się jako dialekt miejski praski (rozpowszechniła się w związku z faktem, że wówczas właśnie, wskutek rozwoju Pragi jako ośrodka przemysłowego, napłynęła do miasta duża liczba mówiącej po czesku ludności wiejskiej, co zmieniło znacząco dotychczasowy językowy i narodowościowy charakter Pragi). Na początku lat dwudziestych XX w. badacze (Havránek) definiowali „obecná češtinę” jako interdialekt, a więc odmianę w dalszym ciągu uwarunkowaną terytorialnie i socjalnie w swym funkcjonowaniu, jednak o zasięgu szerszym niż tradycyjne dialekty. Okazało się jednak, że „obecná čeština” – co dało się zauważyć już w okresie międzywojennym (i co dokumentują np. prace K. Rochera) – stała się odmianą dość powszechnie używaną, także przez osoby wykształcone. Na początku lat pięćdziesiątych XX w. w środowisku młodych praskich lingwistów [Sgall, 1962; 1963] wysunięto postulat – inspirowany poglądami N.J. Marra – aby skodyfikować czeski język literacki zgodnie z normą „obecnej češtiny”; istniejący dotąd czeski język literacki miałby w myśl tej koncepcji być przeżytkiem jako język burżuazji, natomiast „obecná čeština” stałaby się obowiązującym standardem jako język używany przez warstwy ludowe. Postulat nie spotkał się ze zrozumieniem oficjalnych czynników (zresztą w ówczesnych realiach, wobec rosnącego puryzmu językowego i obyczajowego w życiu społecznym, była to propozycja rażąca właśnie wywrotowością), jednak był świadectwem nie tylko doraźnej politycznej mody, lecz także bardziej zasadniczej tendencji. „Obecná čeština” stanowiła już wówczas powszechny środek ustnego porozumiewania się – propozycje, żeby uznać ją za standardowy język mówiony, pojawiały się w dalszym ciągu. Sprzyjał im – paradoksalnie – silny nadal w czeskim językoznawstwie puryzm, tendencja kultywowania językowej i literackiej tradycji w kształcie utrwalonym przez dziesięciolecia. Był to kierunek myślowy, który bardzo łatwo było ukazać ironicznie jako skłonność do tworzenia podręczników sztucznego, wysublimowanego języka, którym w rzeczywistości nikt nie mówi, do unikania istotnych i aktualnych zagadnień językowego rozwoju [Sgall, 1962; 1963].

Postulat „zdemokratyzowania” czeskiego języka mówionego poprzez usankcjonowanie elementów „obecnej češtiny” pojawił się ponownie jeszcze w latach sześćdziesiątych – jego autorem był Petr Sgall. Powołując się na matematyczno-statystyczne metody językoznawstwa generatywno-transformacyjnego, badacz ten wskazywał na konieczność równouprawnienia pierwiastków „obecnej češtiny” w ustalaniu inwentarza środków mówionego języka czeskiego. W myśl proponowanych przez Sgalla założeń, jeśli stosowane bez ideowych uprzedzeń metody

statystyczne dowiodłyby, że te elementy „obecnej češtiny”, które pierwotnie określały mówiących pod względem terytorialnym i pod względem poziomu wykształcenia, są w danym momencie wybierane przez użytkowników bez względu na ich pochodzenie z konkretnego regionu czy pozycję społeczną, oznaczałoby to, iż faktycznie czeski język mówiony składa się z elementów tej właśnie odmiany językowej i kodyfikatorzy powinni wziąć to pod uwagę (ewentualnie też faktyczną dyglosję użytkowników języka czeskiego). Propozycja ta była w założeniu kompromisowa, postulowała nie tyle zastąpienie w kodyfikacjach ogólnego języka mówionego „obecną češtiną”, ile raczej zapobieżenie zupełnie niekontrolowanemu przedostawaniu się elementów tej ostatniej do ogólnonarodowej normy mówionej. Krytycy koncepcji Sgalla (Bělič, Trávníček, Havránek, Jedlička i inni) zwracali uwagę na dynamiczny charakter normy języka mówionego, na istnienie wzajemnych wpływów między ogólnym językiem mówionym („hovorová čeština”) i „obecną češtiną”; podkreślali ewolucję tej ostatniej w kontakcie z innymi dialektami oraz językiem ogólnym i zanik niektórych jej cech fonetycznych i morfologicznych (jak protetyczne *v-* przed nagłosowym *o-* czy dyftongizacja *y > ej* w rdzeniu wyrazów), których wprowadzenie do ogólnego języka mówionego postulował P. Sgall [Bělič, Havránek, Jedlička, Trávníček, 1961]. Przedstawioną wyżej propozycję zdemokratyzowania ogólnego języka mówionego – z zasady wolnego od elementów nacechowanych terytorialnie – za pomocą elementów wywodzących się z interdialektu uznali za próbę sztucznego kierowania zmianami językowymi, chęć epatowania nowością, a przykłady postulowanych innowacji fonetycznych i morfologicznych za wyrywkowe (podawane przez Sgalla przykładowe wypowiedzenia były w istocie niekiedy stylizowanymi na „obecną češtinę” wypowiedziami inteligentów, zawierającymi oprócz form wywodzących się z interdialektu także wyrażenia czysto literackie czy wręcz typowo książkowe; propozycja ta mimowolnie powieliała życzeniowy i nieumotywowany charakter dążeń tradycyjnych językowych purystów) [Bělič, Havránek, Jedlička, 1962]. Zwracano też uwagę na fakt, iż „obecną češtiną” nie powinna pretendować do miana standardowej odmiany mówionej, ponieważ nigdy nie obejmowała swym zasięgiem całego terytorium Czech – język mówiony regionów innych niż Czechy właściwe (a więc Moraw i Śląska Cieszyńskiego oraz Opawskiego, jeśli nie liczyć dużych miast, ewentualnie poza Brnem, mającym własną, wyrazistą gwarę miejską) rozwijał się bez zasadniczych wpływów „obecnej češtiny”. Oczywiście nawet krytycy koncepcji Sgalla nie byli nastawieni purystycznie ani bezkrytyczni wobec tradycji; niektóre formy języka literackiego były już od kilku dziesięcioleci odczuwane przez użytkowników jako przestarzałe (np. formy bezokolicznika zakończone na *-ti*). Formy wywodzące się z „obecnej češtiny”, jak końcówka narzędnika liczby mnogiej *-ama* dla wszystkich rodzajów, byłyby wygodniejsze w użyciu niż końcówka *-i(-y)* w rodzaju męskim i nijakim, synkretyczna w stosunku do biernika i stanowiąca wobec tego możliwe

źródło dwuznaczności i nieściśłości – wprowadzenie tej końcówki postulował (oprócz innych zmian) Milan Jelínek [1963], powołując się na analogiczne zjawiska w innych językach słowiańskich.

Trzeba w tym miejscu wspomnieć, że w realiach Czechosłowacji zagadnienie stosunku czeszczyzny do innych języków słowiańskich miało znaczenie bardzo konkretne – chodzi tu o stosunek literackiego języka czeskiego do literackiego języka słowackiego [Skalička, 1962]. Chociaż w powojennej Czechosłowacji nastąpiło odejście od idei języka czechosłowackiego (którego języki czeski i słowacki byłyby materialną reprezentacją), to jednak czescy językoznawcy (w ich liczbie np. František Trávníček, przed wojną zwolennik idei czechosłowackiej w języku) czuli się w obowiązku ustosunkować się do tendencji rozwojowych języka słowackiego w kodyfikowaniu zasad funkcjonowania języka czeskiego. Dlatego przychylniej zapatrywano się na te cechy „obecnej češtiny”, które miały odpowiedniki w języku słowackim (jak wspomniana już dłuższa postać form narzędnika liczby mnogiej rzeczowników rodzaju męskiego i nijakiego).

Odrębną kwestię stanowiła pisownia ewentualnie wprowadzonych innowacji fonetycznych i morfologicznych. Językoznawcy zwracali uwagę, że elementy naturalne dla rodzimych użytkowników „obecnej češtiny” jako mówionej odmiany języka zaczną budzić wątpliwości co do oczywistości i konieczności ich stosowania, jeśli zaczną pojawiać się w postaci pisanej (a właściwie drukowanej) [Bělič, Havránek, Jedlička, 1962]. W latach sześćdziesiątych XX w. pojawienie się „obecnej češtiny” w literaturze pięknej było wciąż jeszcze zjawiskiem wyjątkowym, a perspektywę zadomowienia się w beletrystyce tej odmiany języka traktowano raczej z niepokojem.

„Obecná čeština” nie została wówczas oficjalnie uznana za standardową odmianę mówioną, niemniej zyskiwała sobie coraz większą popularność, także dzięki rozpowszechnieniu się w literaturze. Właśnie literaturze pięknej zawdzięcza „obecná čeština” skodyfikowanie swych cech fonetycznych i morfologicznych w postaci pisanej. „Obecná čeština” co stwierdzają badacze współcześni [Chloupek, 1986; Krčmová, 2000; Mareš, 1995] – to w rzeczywistości wspólna nazwa dla kilku zjawisk: tradycyjnego interdialektu, środka językowej stylizacji w beletrystyce (w którym zachowane zostały cechy dialektu ginące w żywej mowie), wreszcie żywego, aktualnego języka mówionego, zawierającego oprócz substratu tradycyjnego dialektu także elementy gwar środowiskowych i zawodowych (w tym przypadku używa się raczej wprowadzonej przez Karela Hausenblasa [1962] nazwy „běžně mluvený jazyk”). Co do tego, czy „obecná čeština” pełni współcześnie funkcję standardu – czy też raczej dubluje tę funkcję mówionego języka ogólnego – zdania wśród językoznawców są podzielone, można jednak spotkać pogląd [Mareš, 1995], że użytkownicy języka czeskiego, nawet jeśli bezpośrednio nie posługują się „obecną češtiną”, to w każdym przypadku, konstruując wypowiedź w języku literackim („spisovná čeština”) czy jego mówionej postaci („hovorová čeština”),

ustosunkowują się ten sposób także do „obecnej češtiny” (co byłoby potwierdzeniem jej standardowego charakteru). Przeciwnicy twierdzenia o standardowym charakterze „obecnej češtiny” podnoszą kwestię funkcjonowania interdialektu morawskiego czy śląskiego jako powszechnego środka ustnego porozumiewania się w tych regionach (zwłaszcza że i te odmiany mają reprezentację w literaturze pięknej). Ponadto po rozpadzie Czechosłowacji znikła kwestia konieczności ustosunkowania się standardowego języka czeskiego do standardowego języka słowackiego, co „obecną češtinę” wyraźnie „oswobodziło”.

Funkcjonowanie mówionych odmian języka polskiego jest dzisiaj również przedmiotem dyskusji; w odróżnieniu od sytuacji panującej w języku czeskim polszczyzna nie zna problemu funkcjonowania w charakterze standardu odmiany języka mającej podłoże gwarowe. Niemniej problem ustalenia cech języka ogólnego (standardowego) wobec rosnącego dystansu między odmianą pisaną i mówioną (wobec istnienia form nowoczesnej komunikacji elektronicznej nawet ustalenie, co jest prymarnie pisaną formą wypowiedzi, staje się problematyczne) jest zagadnieniem jak najbardziej aktualnym.

Oczywiście na gruncie języka polskiego także pojawiały się znamienne problemy, dotyczące opisu odmian mówionych. Punktem odniesienia dla współczesnych koncepcji była klasyfikacja odmian polszczyzny (w tym także odmian mówionych), zaproponowana przez Zenona Klemensiewicza w pracy *O różnych odmianach współczesnej polszczyzny* [Bartmiński, Szadura, 2003]. Trwałą zdobycz tej klasyfikacji stanowi wprowadzenie pojęcia „język ogólny” – wynikające ze spostrzeżenia, że nie jest on tożsamy z językiem literackim. Koncepcję Klemensiewicza krytykowano (S. Urbańczyk) na ogół za zbyt dużą drobiazgowość w rozróżnianiu np. monologowości oraz dialogowości i przypisywaniu im odrębnych reprezentacji w postaci różnych odmian języka [Bartmiński, Szadura, 2003].

Pojawiające się w następnych dziesięcioleciach koncepcje stratyfikacji odmian języka polskiego (zawarte m.in. w pracach A. Furdala, T. Skubalanki, W. Pisarka, D. Buttler, A. Wilkonia, S. Gajdy) postulują odejście w rozróżnianiu odmian od kryterium wyłącznie formalno-gramatycznego (a także od terytorialnego) i uwzględnianie także kryterium semantycznego [Bartmiński, Szadura, 2003]. Warto zwrócić uwagę, że pod tym względem – mimo odmiannych uwarunkowań historycznych i formalnych w obu przypadkach – kierunek poszukiwania rozwiązań stratyfikacyjnych dla mówionych odmian języka jest w czeskim i polskim językoznawstwie dość zbliżony. Nowsze klasyfikacje mówionych odmian języka czeskiego i polskiego odchodzą od kryteriów ściśle materiałowych na rzecz semantycznych, czego wyrazem mogą być koncepcje (proponowane np. przez S. Gajdę, J. Chloupek), podkreślające większą adekwatność kryterium funkcjonalnego w stosunku do kryterium terytorialnego w opisie odmian mówionych języka [Bartmiński, Szadura, 2003; Chloupek, 1986].

W rozważaniach na temat mówionych odmian języka polskiego ujawnia się najdobitniej niewspółmierność polskiej i czeskiej terminologii dotyczącej różnorodności odmian języka mówionego. Dla polszczyzny „język potoczny” to w większości definicji tyle, co mówiona odmiana języka ogólnego [Furdal, 1973; Bartmiński, Szadura, 2003]; można także zdefiniować potoczność w języku antropologicznie – jako sposób pojmowania świata [Bartmiński, Szadura 203], lub też jako „spontaniczną mówioność” – cechy wypowiedzi ujawniające się w trakcie swobodnie prowadzonego dialogu [Skudrzyk, Warchala, 2007]; jeśli zaś przypomnieć zawartość pojęcia „czeski język potoczny” jako odpowiadającego czeskiemu „obecná čeština”, to tak rozumiany „język potoczny” różni się od wyodrębnianego na gruncie polskim posiadaniem inwentarza cech fonetycznych i morfologicznych (a więc nieuwarunkowanych kontekstem i sytuacją wypowiedzi). Polskie definicje języka potocznego mają charakter funkcjonalny i odnoszą się do własności języka na poziomie co najmniej leksykalnym; na gruncie czeskim pojawia się poza tym odwołanie do cech obserwowalnych już na poziomie fonetycznym i morfologicznym.

BIBLIOGRAFIA

- BALOWSKA Grażyna, 2006, Problematyka czeszczyzny potocznej nieliterackiej (tzw. *obecná čeština*) na łamach czasopisma „Naše řeč” w latach dziewięćdziesiątych, „Bohemistyka”, 1, s. 25–46
- BARTMIŃSKI Jerzy, SZADURO Joanna, red., 2003, Warianty języka, Lublin
- BĚLIČ Jaromír, HAVRÁNEK Bohuslav, JEDLIČKA Alois, 1962, Problematika obecné češtiny a jejího poměru k jazyku spisovnému, „Slovo a slovesnost”, 23, 2, s. 108–126
- BĚLIČ Jaromír, HAVRÁNEK Bohuslav, JEDLIČKA Alois, TRÁVNÍČEK František, 1961, K otázce obecné češtiny a jejího poměru k češtině spisovné, „Slovo a slovesnost”, 22, 2, s. 98–107
- CHLOUPEK Jan, 1986, Dichotomie spisovnosti a nespisovnosti, Brno
- DOLEŽEL Lubomír, 1993, Narativní způsoby v české literatuře, Praha
- FURDAL Antoni, 1973, Klasyfikacja odmian współczesnego języka polskiego, Wrocław
- HAUSENBLAS Karel, 1962, Styly jazykových projevů a rozvrstvení jazyka (k diskusi o obecné a hovorové češtině), „Slovo a slovesnost”, 23, 3, s. 189–201
- JEDLIČKA Alois, 1968, Studium současných spisovných jazyků slovanských a problematika variantnosti normy, „Slovo a slovesnost”, 23, 2, s. 113–125
- JELÍNEK Milan, 1963, K poměru mezi hovorovou češtinou a spisovným jazykem, „Slovo a slovesnost”, 24, 1, s. 47–54
- KRČMOVÁ Marie, 2000, Termín „obecná čeština” a různost jeho chápání, [w:] Čeština, univerzália a specifika, Brno, s. 63–77

- MAREŠ Petr, 1995, Spisovná a nespisovná čeština v umělecké literatuře, [w]: Spisovná čeština a jazyková kultura, red. M. Jančáková, M. Komárek, O. Uličný, Praha, s. 233–240
- ORLOŠ Teresa Zofia, 1992, Studia bohemistyczne, cz. 2, Kraków
- SGALL Petr, 1962, Znovu o obecné češtině, „Slovo a slovesnost”, 23, 1, s. 37–46
- SGALL Petr, 1963, K diskusi o spisovné a obecné češtině, „Slovo a slovesnost”, 24, 4, s. 244–254
- SIATKOWSKI Janusz, 1986, O specyfice czeskiej sytuacji językowej, [w]: Język i jego odmiany w aspekcie porównawczym, red. J. Majowa, Wrocław
- SKALIČKA Vladimír, 1962, Poznámky o obecné češtině, „Slovo a slovesnost”, 23, 3, s. 201–205
- SKUDRZYK Aldona, WARCHALA Jacek, 2007, Potoczność – kategoria rozmyta?, [w:] Potoczność a zachowania językowe Polaków, red. B. Boniecka, S. Grabias, Lublin
- SZCZEPAŃSKA Elżbieta, 2004, Cechy czeszczyzny okresu baroku a *obecná čeština*, Kraków

Joanna Mielczarek

WSPÓŁCZESNE ODMIANY MÓWIONE
JĘZYKA CZESKIEGO I JĘZYKA POLSKIEGO

Streszczenie

Celem artykułu jest przedstawienie niektórych problemów związanych z opisem mówionych odmian języka czeskiego i języka polskiego. W zakresie języka czeskiego uwaga autorki koncentruje się na specyficznej odmianie mówionej (jest to tzw. „obecná čeština”), która w systemie odmian języka stanowi zjawisko nietypowe ze względu na obecność substratu gwarowego, nie jest zaś dialektem jako środek komunikacji powszechny w Czechach także wśród wykształconych warstw społeczeństwa. „Obecná čeština” ujawnia swój specyficzny charakter także w niemożności znalezienia dla niej analogii pośród mówionych odmian języka polskiego.

THE VARIETIES OF THE CONTEMPORARY
SPOKEN CZECH AND SPOKEN POLISH LANGUAGE

Summary

This paper presents some difficulties with a description of the varieties of the contemporary Czech and Polish spoken language. It concerns especially the situation of the spoken Czech language, because the Czech colloquial speech (so called “obecná čeština”) has no analogy in other Slavonic languages (like the Polish language), by reason of its dialectal origin. There are also various appearances in the contemporary Czech language, they we could name “obecná čeština”: the very spoken language, the Middle-Czech dialect, and also various literary creations made by using this variety of spoken Czech language.